

S. Sayısı : 132

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile İsveç Kırallığı Hükûmeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ile merbutları olan protokol ve mektubların tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/937)

T. C.

Başvekâlet

14 - I - 1938

Kararlar Müdürlüğü

Sayı: 6/178

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile İsveç Kırallığı Hükûmeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektubların tasdıkı hakkında Hariciye Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 7 - I - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Bu itilâfname ve mektubların, 2294 sayılı kanuna göre 1 - I - 1938 tarihinden itibaren İcra Vekilleri Heyetinece muvakkaten meriyete konulmuş olduğu arz olunur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe lâyihası

İsveç ile aramızda mevcut ticaret ve kliring itilâfnamelerinin yerine kaim olmak üzere bu günkü iktisadî ve malî şeraitte daha uygun olarak mezkûr Hükûmet mümessillerile bilmüzakere 31 ilk kânun 1937 tarihinde akid ve imza edilen ticaret ve kliring itilâfnamelerinin 1 birinci kânun 1937 den itibaren meriyete konulmasını teminen ilişik kanun projesinin yüksek Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunmasını dilerim.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/937

Karar No. 16

22 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile İsveç Kırallığı Hükûmeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektubların tasdıkı hakkın-

da Hariciye vekilligince hazırlanıp Başvekâletin 14 ikinci kânun 1938 tarihî ve 6/178 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulan ve encümenimize havale buyurulan kanu lâyihası, Hariciye vekili

Dr. Tefrik Rüşti Aras hazır olduğu halde, tedkik ve müzakere edildi.

İki memleket arasında mevcut ticaret ve kliring anlaşmaları yerine kaim olmak üzere bu günkü ekonomik faaliyetle mütenasib bir şekilde hazırlanmış olduğu görülen işbu anlaşma encümenimize de kabulüne şayan bulunmuş ve buna müteallik kanun lâyihası aynen kabul olunmuştur.

Havalesi mucibice İktisad encümenine verilmek üzere Yüksek Katırza sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M. N.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
Hasan Saka	Şerif İlden	Şerif İlden
Kars	İzmir	Kocaeli
M. Akyüz	Halil	S. Yiğit
Antalya	Tokad	Erzurum
Dr. C. Tunca	N. Poroy	P. Demirhan

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/937

Karar No. 31

1 - IV - 1938

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Kırallığı arasında aktedilen ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektupların tasdikı hakkındaki Hariciye vekilliğine hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 7 - I - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ve Hariciye encümeni mazbatası encümenimize havale edilmekle tedkik ve müzakere olundu.

Bu günkü iktisadî ve malî prensiplerimize uygun olarak akid ve imza edilen işbu ticaret ve kliring itilâfnamesi hükümleri encümenimize de tedkik edilerek iktisadî menfaatlerimize uygun görülmeyle tasdikı için tanzim olunan kanun lâ-

yihası birinci maddesinde yapılan küçük bir tasvihle aynen kabul ve Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

İk. E. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köken	İ. Sabuncu	Dr. R. F. Talay
İzmir	Seyhan	Gümüşane
B. Arıman	E. Nayman	E. S. Tör
Kocaeli	Konya	Eskişehir
İ. Dıblan	H. Dikmen	E. Sazak
Zonguldak	Gazi Anteb	Samsun
E. Çakmakkaya	B. Kaleli	A. Tunalı
Zonguldak	Ankara	
H. Karabacak	A. Ulus	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Krallığı Hükümeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektubların tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 31 ilk kânun 1937 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümetile İsveç Krallığı Hükümeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektublar 1 ikinci kânun 1938 tarihinden itibaren meridir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 3 — Bu kanunu tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 - I - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Krallığı Hükümeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektubların tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 31 ilk kânun 1937 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümetile İsveç Krallığı Hükümeti arasında akid ve imza edilmiş olan ticaret ve kliring itilâfnameleri ve merbutları olan protokol ve mektublar 1 ikinci kânun 1938 tarihinden muteber olmak üzere tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 3 — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

TÜRKİYE VE İSVEÇ ARASINDA TİCARET İTİLÂFI

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetile İsveç Hükûmeti Kraliyesi mütekabil memleketleri arasındaki mübadelâti ticariyeyi takviye ve inkişaf ettirmek arzusu ile mütehassis olarak atideki hususâtı kararlaştırmışlardır.

Madde — 1

İsveç menşeli ve mevridli olup merbut birinci listede tadad olunan müstahsalât Türkiyeye serbestçe ve kezalik merbut ikinci listede gösterilenler de mahdud olarak kabul olunacaklardır. İsveç ihracatı fazla olarak Türkiyede cari olan umumî idhalât rejiminden istifade edeceklerdir.

Madde — 2

Türk menşe ve mevridli olan müstahsalât hiç bir kontenjan tedbirine tâbi olmaksızın İsveç dahil olacaklardır. Bu sistemde tadilât vukuunda işbu itilâf ahkâmı bilitiflâf ahvali cedideye intibak ettirilecektir.

Madde — 3

İşbu itilâf ahkâmına tevefikan vukua gelen mübadelâtm tediyatı bu gün imza olunan kliring itilâf şeraiti dairesinde icra kılınacaktır.

Madde — 4

Her iki memlekete idhal olunan Türk ve İsveç emtiası menşe şahadetnameleri bitişik nümuneye göre tanzim olunacaktır. Bu şahadetnamelerin B. kısmı mevrîd gümrükleri tarafından damgalanarak bunlar marifetile tediyatı yapacak olan müesseseye iade edilecektir.

Clearing kontoret ile Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası bu gün imza olunan Türkiye - İsveç kliring itilâfının beşinci maddesinde derpiş olunan tediyeh ibarnamelerini raptederek bu şahadetnamelerin damgalı kısımlarını mümkün olduğu kadar kısa bir müddet içinde mütekabilen birbirine göndereceklerdir. Zikrolunan menşe şahadetnameleri her iki memleket salâhiyettar makamâtı tarafından verilecektir.

Madde — 5

İşbu itilâf 1 son kânun 1938 tarihinden itibaren bir senelik bir müddet için akdedilmiştir. Cari devrenin inkızasından üç ay evvel ihbar edilmediği takdirde zmnen aynı devreler için temdid olunabilecektir.

Ankarada iki nüsha olarak 31 ilk kânun 1937 tarihinde tanzim edilmiştir.

Dr. T. R. Aras

W. Winther

Liste : 1

İsveç menşee ve mevridli olub aşığıdaki pozisyonlara giren İsveç emtiası Türkiyeye bir gûna takyidat ve tahdidata tâbi olmaksızın idhal olunacaktır.

Tarife No.	Tarife No.
66 a.	558 a,b
89	563
327 a.	564
328 a.	565
330 a.	570 b,d
332	598
342 a,b	618
390 b	619
444	633
481 c,x)	648 a,b
488 a,b	649 d
505	651 x)
517	652 x)
520 a,b	656 x)
523 a 1,2	657 x)
524	658 x)
528 a,b	659 x)
529 b	660 x)
534	661
538 a,b,c,d,e,f	662
539 a,b,c,d,e,f	663
544 a	664
551 b	665
552 b	666 [*]
555 a,b	667 b
557 a,b	709 a

[*] Yukarıda tadad olunan ve tarifinin 481 c, 651, 652, 656, 657, 658, 659, 660, ve 666 numaralarına dahil olan emtianın memlekete idhalâtı, memleketin sanayileşmesine hadim alât mevzubahs oldukça Türkiye İktisad vekâletinden evvelce müsaade istihsaline mütevakkıftır. Memleketin sanayileşmesine hadim olmayıb aynı pozisyonlara giren diğere mevad hassaten tayin olunan B. listesine ilâve olunacaktır.

Bu listede işaret olunan emtianın idhali tahdidden istisna olunarak İsveç sefaretinden talep vuku buldukça ve Millî İktisad vekâletinin muvafakatile tedricen ihzar ve tevsi olunacaktır.

Liste : II

Kontenjante edilmiş İsveç emtiası

Türk tarife No.	Senelik Konten- jan Kg.
106 b,c	5.000
231	8.000
306 a	12.000
324 a	85.000
b	85.000
c	360.000
331	6.000
337	6.000
341 c	80.000
447 a	60.000
b	10.000
529 c	70.000
532 c	400.000
533	10.000
541 a	130.000
b,c	20.000

TÜRKİYE İLE İSVEÇ ARASINDA KLİRİNG İTİLÂFNAMESİ

İki memleket arasındaki tediyatın tesviyesini kolaylaştırmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İsveç Krallığı Hükûmeti atideik hususatı kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Türkiye ile İsveç arasında emtia mübadeâtından mütevellid tediyat aşağıdaki maddelerde münderiç kaideler ve şekillere tevfikân ifa olunacaktır.

Madde — 2

Menşee ve mevridi Türkiye olub İsveçe idhal edilecek olan emtia mübadeâtından mütevellid her ticarî matlub, borcu teşkil eden meblâğın Clearingkontoret'e veznedarlık vazifesini ifa eden Sveriges Riksbank'a, tediyesi suretile tesviye olunacaktır.

Clearingkontoret, tahsil olunan mebalîği Türkiye Cumhuriyet merkez bankası namına İsveç kuru ile muharrer olarak açacağı faizsiz bir hesabı camia matlub kaydedecektir.

Madde — 3

Türkiyeye idhal edilecek olan İsveç emtiası mübadeâtından mütevellid her ticarî matlub, borcu teşkil eden meblâğın Türkiye Cumhuriyet merkez bankasına tediyesi suretile tesviye olunacaktır.

Türkiye Cumhuriyet merkez bankası, tahsil olunan mebalîği Clearingkontoret namına İsveç kuru ile muharrer olarak açacağı faizsiz bir hesabı camia matlub kaydedecektir.

Madde — 4

İsveç kuronlarının Türk lirasına, ve Türk liralarnın İsveç kuronuna tahvili, Türkiye Cümhuriyet merkez bankasının malûm bulunan son alış ve satış rayiçleri üzerinden yapılacaktır.

Faturaların İsveç kuronu ile veyahud Türk lirası ile muharrer olmaması halinde tahsilât, mevzu-bahs dövizin malûm bulunan son Londra rayiçleri üzerinden, İsveç kuronuna tahvilinden sonra yapılacaktır.

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası, kendi alış ve satış rayicelerinde vukubulacak her hangi bir tahavvülden Sveriges Riksbank'ı telgrafla haberdar edecektir.

Madde — 5

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ile Clearingkontoret, kendilerine yapılacak tediyattan birbiri-ni mümkün olan süratle haberdar eyleyeceklerdir. Her tahsil ihbarnamesi alâkadar satıcıya tediyat yapabilmesi için lâzımgelen tarih ve menşe meşruhatını muhtevi olacaktır.

Hak sahiblerine yapılacak tediyat, İsveçteki ihracatçılara Clearingkontoret, ve Türkiyedeki ihra-catçılara Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası marifetile icra kılınacaktır. Bu tediyat, evvelki fıkrada derpiş olunan tediyatın tarihleri sırasile ve yukarıda mezkûr cami hesablardaki mevcudatın hududu dahilinde ita edilecektir.

Madde — 6

İki memleket arasındaki ticarî mübadelâtın mütevellid olub İsveç ihracatçılarının Türkiyedeki mümessillerine borçlu buldukları masraf ve komüsyonlar ile türk ihracatçılarının İsveçteki mümessillerine borçlu buldukları masraf ve komüsyonlar kliring tarikile tesviye olunacaktır.

Şu kadar ki, her iki müessese, bu gibi mebalığın nevi ve ciheti istimaline ve hakikaten yukarıda zikri geçen masraf ve komüsyonların mukabilini teşkil edib etmediğini tedkik ve murakabe eylemek hakkını muhafaza ederler.

Madde — 7

Ihracatçıları işbu itilâfnamede musarrah olan şeklile kliring usulünü istimale mecbur kılmak üzere her Hükümet kendisine terettüb eden tedabirilâzimeyi ittihaz eyleyecektir.

Madde— 8

Clearingkontoret hesabına Sveriges Riskbank'a tediyeye olunacak bileümle meblâğın yüzde 25 i, Sveringes Risbanka nezdinde İsveç kuronu ile muharrer hususî bir hesaba kâdiliğinden geçirilecek ve Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasının serbestçe emrine âmade tutulacaktır.

Madde — 9

Tütün ve krom müstesna Türk menşeli mallar İsveç menşeli mallardan Türkiyeye idhalleri serbest olanlarla hiç bir tahdide tâbi olmadan ve idhalleri kontenjante olmuş olanlarla bunlar için mevcud kontenjanlar dahilinde hususî takas mevzuunu teşkil edebileceklerdir.

İşbu anlaşmanın meriyete giriş tarihinde Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasında hesaba geçirilmiş olan veya işbu anlaşmanın meriyette bulunduğu esnada tahassül edecek olan İsveç alacakları krom ve tütün müstesna diğer Türk menşeli malların İsveç'e idhali suretile tarih sırasına tâbi tutulmadan tasfiye olunabileceklerdir.

İşbu anlaşmanın meriyette bulunduğu sırada başlanılmış olub meriyetten çıktığı anda henüz hitama ermemiş olan hususî takas muamelâtı mezkûr anlaşmanın hükümleri dahilinde ve meriyetten kalkış tarihinden itibaren 6 aylık bir müddet zarfında hitama erdirileceklerdir.

Bu maddede derpiş edilmiş olan muamelât her iki memlekette meri nizamata tâbi olacaktır.

İşbu itilâfname 1 son kânun 1938 tarihinden itibaren bir senelik bir müddet için akdedilmiştir. Cari bulunan devrenin inkızasından üç ay evvel ihbar vaki olmadıkça, itilâfname müsavi müddetli devrelerle zmnem temdid olunabilecektir.

İşbu itilâfnamenin inkızasında diğere memleket nezdinde alacaklı bir bakiyesi kalacak olan memleketin idhalâtçıları, mezkûr bakiyeye tekabül eden matlubatın tamamen itfasına kadar idhalâtları bedellerini bu itilâfname hükümlerine tevfikân tediyeve devam edeceklerdir. Keza, işbu itilâfname mu-teber olduğu müddetçe, ve feshinden evvel krediye idhal edilmiş olacak emtia esmanının da kliring hesabına tediyesine devam olunacaktır.

Ankarada 31 ilk kânun 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

Dr. T. R. Aras W. Winther

Menşee şehadetnamesi

A. Kısmı

No.		
Mürsil		Mürselileyh
İsim		İsim
İkametgâh		İkametgâh
Sokak		Sokak
Malm nevi:		
Ambalâj tarzı		
Koli adedi		
Marka No.		
Sıkleti	} Gayri safi	Kg.
	} Safi	Kg.
Kıymeti :		
Sevk yolu :		

Yukarıda gösterilen emtianın . . . . . menşee ve mevriddi olduğu ve bu şehadetnamenin 31 ilk kânun 1937 tarihli Türkiye - İsveç ticaret itilâfı ahkâmına tevfikân ita kıldırđı tasdik olunur.

Menşee şehadetnamesi

B. Kısmı

No.

Yukarıdaki formülün aynı

Bu kısım A. kısmındaki numaranın aynini ihtiva edecek, gümrükler tarafından damgalanacak ve tediyaatın icra edileceği bankaya ibraz edilmek üzere idhalâteya iade edilecektir.

— 9 —
PROTOKOL

Ticaret ve kliring anlaşmalarını imza ederken Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İsveç Kralı-
lığı Hükûmeti aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır.

Bugünkü tarihle imzalanmış olan ticaret anlaşması ahkâmına tevfiқан Türkiyeye idhalleri ka-
bul edilmiş olub ilişik listede muharrer tarife numaralarına giren İsveç menşeli emtia bedelleri
ancak 1 600 000 lira ve her madde grubu için listede muharrer hadler nisbetinde kliring yolu ile
tesviye edilebileceklerdir.

Yukarıda zikredilmiş olan ticaret anlaşması ahkâmı mucibince Türkiyeye idhalleri kabul edil-
miş olan İsveç menşeli emtiadan balâda mezkûr hadleri tecavüz eden emtia bedelleri kliring an-
laşmasının 9 ncu maddesinde derpiş edilmiş olduğu şekilde hususî takas yolu ile tesviye edile-
cektir.

Bununla beraber yukarıda mezkûr ticaret anlaşması hükümlerine göre Türkiyeye idhalleri ka-
bul edilmiş olan yünüler, pamuklular, yün ve pamuk iplikler ve kenevir mensucat ancak Tür-
kiye menşeli yün ve pamuk ile hususî takas mevzuunu teşkil edebilirler.

İşbu protokolün meriyete girişinden evvel idhal edilmiş olan emtia bedellerinin kliring hesa-
bına yatırılmasına devam edilecektir.

Ankarada 31 ilk kânun 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim kılınmıştır.

Dr. T. R. Aras

W. Winther

Kontenjanlı emtia listesi

Türk tarife No.		Senelik kontenjan T. Lirası
72-80	Deri	88 000
282-306	Ağaç, kömür, tahta ve tahta işleri	44 000
323-363	Kâğıd ve kâğıddan eşya	[**] 105 600
440-449	Kauçuk ve kauçuk eşya	44 000
492-515	Camlar	35 200
516-553	Her cinsten demir ve çelik	260 000
554-568	Bakır ve halitaları	[**] 123 200
613-634	Teknik ve basarı alât, alât parçaları ve diğer aletler	35 200
648-666	Makineler	700 000
710-805	Kimyevî ve tıbbî mevad	35 200
[*]	Diğer emtia	129 600

[*] « Diğer emtia kategorisine » hasrolunmuş olan 129 600 liralık miktardan bir defaya ve yalnız
ilk senelik müddete mahsus olmak üzere mahsub edilecek olan 60 000 Türk liralık bir kontenjan pa-
muklu, yünlü, yün ve pamuk iplik ve kenevir mensucat idhalâtına hasredilmiştir.

[**] Hükûmetin 1 mart 1938 numara 6/749 tezkeresile vaki talep üzerine tashih edilmiştir.

3 - III - 1938 Hariciye encümeni kâtibi
Kastamonu
Ş. İlden

Ankara : 31 ilk kânun 1937

Bay Elçi,

Bu günkü tarihle imza olunan Türkiye - İsveç kliring itilâfnamesinin 4 ncü maddesine atfen, ve zati âliniz tarafmdan vaki talebe binaen, faturalarm İsveç kuruunu veya Türk lirası ile muharrer olmanası halinde İsveçde yapılacak tahsilât, mevzuubahs dövizin Stockholm'de bankalarca malûm bulunan son rayicler üzerinden İsveç kuruonuna tahvilinden sonra yapılacağı, ve şu kadar ki bu rayicler Londra rayiclerine müstenid olduğu ve rayic tahavvülâtı da normal hudud dahilinde kaldığı müddetçe icra olunabileceğini teyid ile kesbi şeref eylerim.

Ihtiramat .....

Ekselâns,

Bay O. W. Winther

İsveç Elçisi

Dr. T. R. Aras

31 ilk kânun 1937

Bay Vekil,

Bugünkü tarihle bana maali aşağıda mezkûr mektubu göndermek lûtfında bulundunuz.

«Bugünkü tarihle imza olunan Türkiye - İsveç kliring itilâfnamesinin 4 ncü maddesine atfen, ve zatiâliniz tarafmdan vaki talebe binaen, faturalarm İsveç kuruunu veya Türk lirası ile muharrer olmaması halinde İsveçde yapılacak tahsilât, mevzuubahs dövizin Stockholm'de bankalarca malûm bulunan son rayicler üzerinden İsveç kuruonuna tahvilinden sonra yapılacağı, ve şu kadar ki bu rayicler Londra rayiclerine müstenid olduğu ve rayic tahavvülâtı da normal hudud dahilinde kaldığı müddetçe icra olunabileceğini teyid ile kesbi şeref eylerim.

Ihtiramat....»

Hükümetim namma sened ittihaz ettiğim bu mektubun vürudunu bildirmekle kesbi şeref eylerim.

Ekselâns,

Dr. Tevfik Rüştü Aras

T. C. Hariciye vekili

O. W. Winther